

9 Φεβρουαρίου, 1996

[ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Δ/στές]

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ,

Εφεσείοντες - Εναγόμενοι.

v.

SUCCESS ADVERTISING CO LTD,

Εφεσίβλητης - Ενάγουσας.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 9319)

Αποζημιώσεις — Δικαίωμα αποζημιώσεως κατόπιν ακύρωσης διοικητικής πράξης από το Ανώτατο Δικαστήριο — Δεν προκύπτει εκτός κατόπιν τελεσιδικίας της ακυρωτικής απόφασης.

- 5 Κατόπιν προσφυγής την οποία άσκησεν η εφεσίβλητη - ενάγουσα, ακυρώθηκε απόφαση της διοίκησης να ματαιώσει προκήρυξη προσφοράς για την ετοιμασία διαφωτιστικής εκστρατείας σχετικά με την εφαρμογή του νόμου για το φόρο προστιθέμενης αξίας.
- 10 Η Κυπριακή Δημοκρατία εφεσίβαλε την απόφαση. Η έφεση, δεν είχε περατωθεί. Εν τω μεταξύ η εφεσίβλητη - ενάγουσα, καταχώρισε αγωγή για αποζημιώσεις, στην οποία η εναγομένη Κυπριακή Δημοκρατία με την υπεράσπισή της ήγειρε προδικαστική ένσταση ισχυριζόμενη ότι το Επαρχιακό Δικαστήριο στερείτο δικαιοδοσίας να επιληφθεί της αγωγής, γιατί εν όψει της καταχώρισης έφεσης η ενάγουσα δε
- 15 νομιμοποιείτο βάσει του Άρθρου 146.6 να αξιώσει αποζημιώσεις. Στη συνέχεια, το θέμα κρίθηκε προδικαστικά κατόπιν αίτησης με βάση τη Δ. 27 0.θ. 1 και 2 των Θεσμών της Πολιτικής Δικονομίας. Το Δικαστήριο απέρριψε την προδικαστική ένσταση.
- 20 Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας εφεσίβαλε την ενδιάμεση απόφαση. Το τεθέν ερώτημα ήταν κατά πόσο η αξίωση για αποζημιώσεις προσώπου που ζημιώθηκε από απόφαση διοικητικού οργάνου η οποία ακυρώθηκε, μπορεί να εγερθεί αμέσως μετά την έκδοση πρωτόδικης απόφασης ή αν στην περίπτωση άσκησης έφεσης απαιτείται η έκδοση απόφασης και από την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
- 25

Αποφασίστηκε ότι:

- (1) Το αντικείμενο της αναθεωρητικής έφεσης εξακολουθεί να είναι η νομιμότητα της ίδιας πράξης ή απόφασης, όπου το Εφετείο επανεξετάζει πλήρως την απόφαση. 5
- (2) Ο συνταγματικός νομοθέτης με το Άρθρο 146 ήθελε να παραχωρήσει το δικαίωμα αποζημίωσης ύστερα από την οριστική και αμετάκλητη απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου, η οποία δεν μπορεί να επηρεασθεί με τη ψήφιση του περί Αιτονομίας της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμου του 1964 Ν. 33/64 σύμφωνα με τον οποίο το Ανώτατο Δικαστήριο ανέλαβε τη δικαιοδοσία του Συνταγματικού Δικαστηρίου και εισήχθη δεύτερος βαθμός δικαιοδοσίας. 10
15
- (3) Δεν υπάρχει δικαίωμα αποζημίωσης κατ' Άρθρο 146.6 του Συντάγματος πριν από την τελεσιδικία της απόφασης επί της προσφυγής.
- Η έφεση έγινε δεκτή χωρίς διαταγή για έξοδα.* 20

Αναφερόμενες υποθέσεις:

- Kyriakides v. Republic* 1 R.S.C.C. 66, 25
- Δημοκρατία v. Ματθαίου*, Α.Ε. 832, ημερ. 12.7.1990,
- Frangoulides v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 462, 30
- Kyriakides v. Republic* 3 R.S.C.C. 13,
- Ouzounian v. Republic* (1966) 3 C.L.R. 553,
- Attorney-General v. Marcoulides and Another* (1966) 1 C.L.R. 242, 35
- Kampis v. Republic* (1984) 1 C.L.R. 314,
- Αγρόκτημα Λανίτη Λτδ και Άλλοι v. Γενικού Εισαγγελέα και Άλλων* (1991) 1 Α.Α.Δ. 225, 40
- Pikis v. Republic* (1968) 3 C.L.R. 303,
- Πανεπιστήμιο Κύπρου v. Κωνσταντίνου και Άλλων* (1994) 3 Α.Α.Δ.

145,

*Republic v. Georghiades (1972) 3 C.L.R. 594,*5 *Christou and Others v. Republic (1983) 3 C.L.R. 634,**Δημοκρατία v. Χατζητριαντηλή (1989) 3(B) Α.Α.Δ. 961,**Republic v. Vassiliades (1967) 3 C.L.R. 82,*

10

*Δήμος Λάρνακας v. Ακκελίδου Α.Ε. 1003, ημερ. 10.4.1990,**Republic v. Louca and Others (1984) 3 C.L.R 241.*

15 Έφεση.

Έφεση από τους εναγόμενους κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Π. Λαούτας, Π.Ε.Δ. και Α. Λιάτσος Ε.Δ.) που δόθηκε στις 25 Οκτωβρίου, 1994 (Αρ. Αίτησης 20 1102/94), με την οποία απορρίφθηκε η προδικαστική ένσταση των εναγομένων, ότι το Επαρχιακό Δικαστήριο στερείτο της δικαιοδοσίας να επιληφθεί της αγωγής, γιατί εν όψει της καταχώρισης έφεσης, η ενάγουσα δε νομιμοποιείτο με βάση το Άρθρο 146.6 να αξιώσει αποζημιώσεις.

25

Αλ. Μαρκίδης, Γενικός Εισαγγελέας, για τους Εφεσείοντες.

Σπ. Ευαγγέλου, για τους Εφεσίβλητους.

30

Cur. adv. vult.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα απαγγείλει ο Φρ. Νικολαΐδης, Δ.

35

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Δ.: Η ενάγουσα-εφεσίβλητη που είναι διαφημιστική εταιρεία, το Μάϊο του 1992 έλαβε μέρος σε διαγωνισμό προσφορών που προκηρύχθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών για την ετοιμασία διαφημιστικής εκστρατείας επί της εφαρμογής του νόμου για το φόρο προστιθέμενης αξίας. Η εφεσίβλητη υπέβαλε 40 προσφορά, αλλά σε κάποιο μεταγενέστερο στάδιο η προκήρυξη της προσφοράς ακυρώθηκε. Εναντίον της διοικητικής απόφασης ακύρωσης του διαγωνισμού η εφεσίβλητη καταχώρησε προσφυγή με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Το πρωτόδικο Δικαστήριο στις 30.12.1993 δικάωσε την εφεσίβλητη και ακύρωσε την απόφα-

ση της διοίκησης. Στη συνέχεια η εφεσίβλητη αξίωσε τη συμμόρφωση της διοίκησης προς την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ενώ στις 14.1.1994 η Κυπριακή Δημοκρατία άσκησε εναντίον της πρωτόδικης ακυρωτικής απόφασης έφεση που ακόμα εκκρεμεί. Στις 4.2.1994 καταχωρήθηκε στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας αγωγή με την οποία η εφεσίβλητη διεκδικεί αποζημιώσεις σύμφωνα με το Άρθρο 146.6 του Συντάγματος. Με την υπεράσπισή της η Δημοκρατία ήγειρε προδικαστική ένσταση ισχυριζόμενη ότι το Επαρχιακό Δικαστήριο στερείται δικαιοδοσίας να επιληφθεί της αγωγής γιατί εν όψει της καταχώρησης έφεσης, η ενάγουσα δεν νομιμοποιείται βάσει του Άρθρου 146.6 για αξίωση αποζημιώσεων. Στη συνέχεια με αίτηση ημερ. 9.6.1994 ζητήθηκε βάσει της Δ.27 θ.θ.1 και 2, όπως η ένσταση που ηγέρθη αποφασιστεί από το Δικαστήριο προδικαστικά. Το Πλήρες Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας με ενδιάμεση απόφασή του ημερ. 25.10.1994, απέρριψε την προδικαστική ένσταση. Εναντίον της ενδιάμεσης αυτής απόφασης ασκήθηκε η παρούσα έφεση.

Το ερώτημα που τίθεται είναι ουσιαστικά κατά πόσο η αξίωση για αποζημιώσεις προσώπου που ζημιώθηκε από απόφαση διοικητικού οργάνου που κηρύχθηκε άκυρη μπορεί να εγερθεί αμέσως μετά την έκδοση πρωτόδικης απόφασης ή αν, στην περίπτωση που ασκήθηκε έφεση, απαιτείται η έκδοση απόφασης και από την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Σύμφωνα με το Άρθρο 146.6 του Συντάγματος κάθε πρόσωπο που ζημιώνεται από διοικητική απόφαση που κηρύχθηκε άκυρη, εφόσον η αξίωση του δεν ικανοποιηθεί από το αρμόδιο όργανο ή αρχή, δικαιούται να επιδιώξει δικαστικώς αποζημίωση ή άλλη θεραπεία. Σύμφωνα με το Άρθρο 146.1 το τότε Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο είχε αποκλειστική δικαιοδοσία να αποφασίζει οριστικώς και αμετακλήτως επί πάσης προσφυγής που υποβαλλόταν εναντίον απόφασης οιοδήποτε οργάνου ή αρχής που ασκεί εκτελεστική ή διοικητική εξουσία. Το Δικαστήριο μπορούσε με την απόφασή του να επικυρώσει ή ακυρώσει την απόφαση εν όλω ή εν μέρει. Είναι γνωστό ότι μετά τον Ιούνιο του 1964 το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και το Ανώτατο Δικαστήριο έπαυσαν να λειτουργούν και με τον περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμο του 1964, Ν.33/64, ιδρύθηκε το σημερινό Ανώτατο Δικαστήριο το οποίο ανέλαβε τη δικαιοδοσία που ασκούσαν μέχρι τότε το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και το Ανώτατο Δικαστήριο. Η δικαιοδοσία του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου εξαντλείτο σε ένα μόνο βαθμό, ενώ με το Νόμο 33/64 (Άρθρο 11), εισάγονται δύο βαθμοί δικαιοδοσίας. Έχει ήδη απο-

φασιστεί ότι η αναθεωρητική δικαιοδοσία για εκδίκαση προσφυγών σύμφωνα με το Άρθρο 146 του Συντάγματος, ανήκει στην Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ενώ η ανάθεση της εκδίκασης σε μονομελές δικαστήριο (σε δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου)

5 γίνεται μόνο για σκοπούς ευχερέστερης διεκπεραίωσης του έργου του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Μία από τις αναγκαίες προϋποθέσεις για αξίωση αποζημίωσης με βάση το Άρθρο 146.6 είναι η ύπαρξη δικαστικής απόφασης που

10 ακυρώνει την προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη (*Phedias kyriakides and the Republic* 1 R.S.C.C. 66, 74, *Δημοκρατία v. Γεώργιου Μαθαίου* Α.Ε. 832, ημερ. 12.7.1990). Με άλλα λόγια, η ακύρωση της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης αποτελεί προϋπόθεση για την έγκυρη καταχώρηση αγωγής για αποζημιώσεις με

15 βάση το Άρθρο 146.6 (βλ. *Charilaos Frangoulides v. The Republic* (1982) 3 C.L.R. 462, 471.).

Οι θεραπείες του Άρθρου 146.1 και του Άρθρου 146.6 αποκλείουν η μια την άλλη. Δεν επιτρέπεται η ταυτόχρονη έγερση προσφυγής για διοικητική αναθεώρηση και αγωγής για αποζημιώσεις που κατ' ισχυρισμόν προκύπτουν από την ίδια διοικητική πράξη

20 (βλ. *Kyriakides v. The Republic* 3 R.S.C.C. 13, *Hagop Ouzounian v. The Republic* (1966) 3 C.L.R. 553). Το δικαίωμα αποζημιώσεων του Άρθρου 146.6 είναι εντελώς ανεξάρτητο από οποιοδήποτε άλλο αγώγιμο δικαίωμα (βλ. *Attorney-General v. Andreas Marcoulides and another* (1966) 1 C.L.R. 242, *Charilaos Frangoulides v. The Republic* (1982) 3 C.L.R. 462). Είναι ιδιώνυμο δικαίωμα (*sui generis*) που δημιουργεί μια κατηγορία ευθύνης που σκοπεί στο να καταστήσει το διοικητικό έλεγχο αποτελεσματικό. Το δικαίωμα αυτό είναι παρεμφερές προς τη διοικητική αναθεώρηση (*Kampis v. The Republic* (1984) 1 C.L.R. 314, 327). Στην ίδια υπόθεση τονίστηκε ότι το δικαίωμα που προκύπτει από το Άρθρο 146.6, άνκαι πηγάζει από ενέργεια της διοίκησης στον τομέα του δημόσιου δικαίου, είναι ιδιωτικό δικαίωμα που με περιεργό

25 τρόπο είναι συνδεδεμένο με την απώλεια που έχει υποστεί ο επιτυχών στο διοικητικό δικαστήριο διάδικος.

Το Άρθρο 146.6 δημιουργεί ένα σημαντικό συνταγματικό αστικό δικαίωμα για το οποίο έχει αρμοδιότητα το Επαρχιακό Δικαστήριο. Η βάση της αγωγής για αποζημίωση δεν συναρτάται με την παραβίαση αστικού δικαιώματος, αλλά με την ακύρωση πράξης ή παράλειψης της διοίκησης που εκδίδεται ή σημειώνεται στον τομέα του δημόσιου δικαίου. Η διευκρίνιση αυτή κρίθηκε σημαντική καθώς και προσδιοριστική του πλαισίου μέσα στο οποίο καθορίζο-

40

νται οι αποζημιώσεις (βλ. *Charilaos Frangoulides v. The Republic* (1982) 1 C.L.R. 462 και *Αγρόκτημα Λανίτη Από και Άλλοι v. Γενικού Εισαγγελέα και Άλλων* (1991) 1 Α.Α.Δ. 225).

Για να απαντηθεί όμως το ερώτημα της χρονικής γένεσης του δικαϊκάτος αποζημίωσης θα πρέπει να εξεταστεί η φύση της απόφασης στην αναθεωρητική έφεση σε σχέση με τη φύση της απόφασης του μονομελούς δικαστηρίου κατά την εκδίκαση υπόθεσης για ακύρωση πράξης της διοίκησης. Όπως είδαμε, αρχικά το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο αποφαινόταν οριστικά και αμετάκλητα περί της ακυρότητας της πράξης, ενώ στη συνέχεια εισήχθη η δευτεροβάθμια δικαιοδοσία. Το αντικείμενο προσφυγής είναι η νομιμότητα της διοικητικής πράξης ή απόφασης, αλλά η νομιμότητα της ίδιας πράξης ή απόφασης συνεχίζει να είναι το αντικείμενο και της αναθεωρητικής έφεσης (βλ. *Costas Pikis v. The Republic (Minister of Interior and Another)* (1968) 3 C.L.R. 303, 305, 306, *Πανεπιστήμιο Κύπρου v. Παύλου Κωνσταντίνου και Άλλων* (1994) 3 Α.Α.Δ. 145, 159).

Το επίδικο θέμα που τίθεται για απόφαση στην αναθεωρητική έφεση συνεχίζει να είναι η εγκυρότητα της προσβαλλόμενης διοικητικής απόφασης όπως τώρα διαφαίνεται υπό το φως της διαδικασίας ενώπιον του πρωτόδικου δικαστή, περιλαμβανομένης και της απόφασής του. Η προσφυγή δυνάμει του Άρθρου 146 γίνεται στο δικαστήριο και κατά πάντα χρόνο αντικείμενο της παραμένει η εγκυρότητα της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης. (Βλέπε μεταξύ άλλων *Constantinides v. The Republic* (1969) 3 C.L.R. 523, *Δημοκρατία v. Γεώργιου Ματθαίου* Α.Ε. 832, ημερ. 12.7.1990).

Κατά την αναθεωρητική έφεση το δικαστήριο προσεγγίζει το θέμα με πλήρη επανεξέταση της υπόθεσης αναφερόμενο στα θέματα που εγείρονται από τα μέρη στην έφεση ή την έκταση που δεν είχαν αποφασιστεί από το πρωτόδικο δικαστήριο ή στα θέματα που εγείρονται στην αντέφεση. Ο διάδικος δικαιούται στη γνώμη της Ολομέλειας του Δικαστηρίου (*Republic v. Lefkos Georghiades* (1972) 3 C.L.R. 594, 690, *Christou and Others v. The Republic* (1982) 3 C.L.R. 634, 639, *Πανεπιστήμιο Κύπρου v. Παύλου Κωνσταντίνου και Άλλων*, ανωτέρω, *Δημοκρατία v. Παντελή Χατζηπαντελή*, Α.Ε. 827, ημερ. 25.4.1989).

Έχει λεχθεί (*Costas Pikis v. The Republic* (1968) 3 C.L.R. 303, 305) ότι το αντικείμενο της έφεσης συνεχίζει στην ουσία να είναι η διοικητική πράξη που αμφισβητείται με την προσφυγή και το κατά πόσο ή όχι ο εφεσείων δικαιούται στην αιτουμένη θεραπεία (βλ.

επίσης *Δημοκρατία v. Γεώργιου Ματθαίου*, ανωτέρω). Η φύση της αναθεωρητικής έφεσης είναι διαφορετική από τη φύση της έφεσης σε αστικές υποθέσεις, λόγω της διαφοράς μεταξύ των δύο δικαιοδοσιών (*Republic (Council of Ministers) v. Christakis Vassiliades* (1967) 3 C.L.R. 82). Με την έφεση στις αστικές υποθέσεις αμφισβητείται η ορθότητα της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου, ενώ αντίθετα στην αναθεωρητική έφεση η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου επιλαμβάνεται της υπόθεσης εξ υπαρχής (ab initio).

10

Η ιδιαιτερότητα της παρούσας υπόθεσης συνίσταται στο γεγονός ότι ενώ το Σύνταγμα αρχικά προέβλεπε το δικαίωμα αποζημίωσης ύστερα από την οριστική και αμετάκλητη απόφαση της μοναδικής τότε δικαιοδοσίας, στη συνέχεια η κατάσταση άλλαξε με την εισαγωγή με το νόμο 33/64 του δεύτερου βαθμού δικαιοδοσίας, προϋπόθεσης που δεν είχε υπόψη του ο συνταγματικός νομοθέτης. Τίθεται συνεπώς θέμα ερμηνείας.

15

Είναι καθιερωμένη ερμηνευτική αρχή ότι όπου είναι δυνατόν, ο νόμος πρέπει να ερμηνεύεται με τρόπο που να διευκολύνεται η λειτουργία του και να αποφεύγονται παράλογα και ανώμαλα αποτελέσματα (*Δήμος Λάρανας v. Μαρίας Αικελίδου* Α.Ε. 1003, ημερ. 10.4.1990). Περαιτέρω ο Κωνσταντίνος Τσάτσος στη μελέτη του “Το Πρόβλημα της Ερμηνείας του Δικαίου”, Β΄ Έκδοση, 1978, σελ. 126, τονίζει ότι μόνο από την τοποθέτηση του ιστορικός εξαρτημένου νοήματος στο σύστημα του δικαίου αρχίζει η κυρίως ερμηνευτική εργασία. Στις σελ. 126 και 127 αναφέρει:

25

“Η ιστορική ερμηνεία. Μόνον από της τοποθετήσεως του ιστορικός διεξηκριβωμένου νοήματος εν τω συστήματι του δικαίου άρχεται η κυρίως ερμηνευτική εργασία. Δυνατόν, τιθεμένου του ιστορικού νοήματος εις την αλληλουχίαν του όλου δικανικού συστήματος, να αποκτήσουν έννοιαι τινες ή και ο όλος κανών νέαν σημασίαν, την οποίαν ο νομοθετήσας είτε διότι δεν είχεν υπ’ όψιν την θέσιν, ην θα κατελάμβανεν ούτος εν τω δικανικώ συστήματι, είτε διότι δεν είχε υπ’ όψιν το σύστημα τούτο, ως εμφανίζεται καθ’ ην στιγμήν ερμηνεύεται η διάταξις, ούτε προέβλεπε, ούτε, και αν προέβλεπε, θα ήθελε.”

30

35

Η ιστορική έρευνα ουσιαστικά αποβλέπει στον εκάστοτε σκοπό χάριν του οποίου ο νομοθέτης ψήφισε το νόμο. Οι διατάξεις που θεσμοδοτεί συνδέονται τελολογικώς προς το σκοπό αυτό. Για να βρεθεί το ποιός υπήρξε ο ιστορικός αυτός σκοπός, ενδεχομένως βοηθητικό μέσο είναι ο καθορισμός του σκοπού ο οποίος, αναλό-

40

γως των τότε υπαρχουσών συνθηκών, θα ήταν ανακόλουθο να υπάρχει στη συνείδηση του νομοθέτη. Η έρρευνα των νομοθετικών προϋποθέσεων πρέπει να περιλαμβάνει ακόμα και το σύνολο των κοινωνικών συνθηκών κάτω από τις οποίες γεννήθηκε η νομοθετική επιταγή. (Τσάτσος, ανωτέρω, σελ. 132 και 133).

5

Ο νομοθέτης εννοείται ως μία ενιαία βούληση, το ενιαίο δε αυτής προκύπτει από τη σύνθεση των επιταγών σε ένα λογικό σύνολο. Είναι αυτονόητο ότι ο νομοθέτης επιθυμούσε ο νόμος 33/64 να ισχύει και λειτουργεί μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος. Το Σύνταγμα είναι ζωντανός οργανισμός και θα πρέπει να ερμηνεύεται ανάλογα. Η αρχή του δικαίου της ανάγκης (που δημιούργησε το νόμο 33/64) εξουσιοδοτεί απομάκρυνση από τις πρόνοιες του Συντάγματος μόνο εις την έκταση τούτο υπαγορεύεται από την κατάσταση ανάγκης (*Republic v. Louca and Others* (1984) 3 C.L.R 241, 277). Είναι αλήθεια ότι στις προϋποθέσεις του Άρθρου 146.6 περιλαμβάνονται μόνο η ακύρωση διοικητικής πράξης, η υπαρξη ζημίας και η μη ικανοποίηση της αξίωσης από το σχετικό διοικητικό όργανο. Όμως οι προϋποθέσεις αυτές θα πρέπει να εξεταστούν υπό το φως των τότε ισχυουσών προνοιών του Συντάγματος που θεσμοδοτούσαν τη δικαιοδοσία του τότε Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου να αποφασίζει οριστικά και αμετάκλητα επί πάσης προσφυγής που υποβαλλόταν εναντίον απόφασης, πράξης ή παράλειψης οιοδήποτε οργάνου. Παρά τη δημιουργία του δεύτερου βαθμού δικαιοδοσίας η δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν παύει να πηγάζει από το Άρθρο 146.1.

10

15

20

25

Αναμφίβολα η παράγραφος 6 δεν θα πρέπει να απομονώνεται, αλλά να διαβάζεται και ερμηνεύεται σε συνάρτηση με ολόκληρο το Άρθρο 146. Είναι κατά τη γνώμη μας φανερό ότι ο συνταγματικός νομοθέτης ήθελε να παραχωρήσει το δικαίωμα αποζημίωσης ύστερα από την οριστική και αμετάκλητο απόφαση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου με την οποία ακυρώνεται η συγκεκριμένη πράξη (βλ. Άρθρο 146.1). Η διατύπωση μας οδηγεί στο λογικό συμπέρασμα ότι η ανάγκη την οποία ηθέλησε στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή να θεραπεύσει, προϋπόθετε την ύπαρξη οριστικής αμετάκλητης απόφασης του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου το οποίο είχε δικαίωμα να αποφασίζει επί πάσης προσφυγής σε πρώτο και τελευταίο βαθμό. Η ψήφιση του νόμου 33/64 δεν μπορεί να επηρεάσει τη βούληση του συνταγματικού νομοθέτη, οποιαδήποτε δε άλλη ερμηνεία θα συγκρουόταν με τους κανόνες ερμηνείας και θα ήρθε αντίθετη προς τη βούληση του νομοθέτη.

30

35

40

Διαφορετική ερμηνεία θα κατέληγε και σε παράλογα αποτελέ-

5 σματα. Αφού η απόφαση της Ολομέλειας έχει αναδρομική ισχύ και ακυρώνει ή επιβεβαιώνει την πράξη εξ υπαρχής, αν η έφεση του Γενικού Εισαγγελέα επιτύχει, θα σημαίνει ότι το αγώγιμο δικαίωμα του διοικουμένου για αποζημίωση ουδέποτε δημιουργήθηκε και συνεπώς το Επαρχιακό Δικαστήριο ουδέποτε είχε δικαιοδοσία για εκδίκαση της συγκεκριμένης αγωγής για αποζημιώσεις. Η πρωτόδικη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου γεννά από τη μια την υποχρέωση της διοίκησης για συμμόρφωση, αλλά από την άλλη, εκτός αν παρέλθει η προθεσμία για άσκηση έφεσης χωρίς να ασκηθεί έφεση, 10 δεν γεννά αγώγιμο δικαίωμα για αποζημίωση, αφού η απόφαση θα πρέπει να είναι οριστική και αμετάκλητη.

Θα πρέπει να διαχωρίσουμε σ' αυτό το σημείο την υποχρέωση της διοίκησης για άμεση συμμόρφωση, υποχρέωση η οποία υπάρχει 15 από τη στιγμή έκδοσης του πρωτόδικου δικαστηρίου, από τη γένεση του δικαιώματος για καταβολή αποζημιώσεων. Η διοίκηση για λόγους σεβασμού προς το Δικαστήριο και διατήρησης της νομικής τάξης είναι υποχρεωμένη να τηρήσει την απόφαση του πρωτόδικου δικαστηρίου, έστω κι' αν εναντίον της απόφασης έχει ασκηθεί έφεση. 20 Η υποχρέωση για συμμόρφωση είναι εντελώς ανεξάρτητη από την άσκηση έφεσης.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους βρίσκουμε ότι το αγώγιμο δικαίωμα του κάθε προσώπου που ζημιώνεται από πράξη της διοίκησης που ακυρώθηκε ύστερα από απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου γεννάται μόνο μετά την οριστική και αμετάκλητη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η απόφαση καθίσταται, πάντα για 25 τους σκοπούς του Άρθρου 146.6 του Συντάγματος, οριστική και αμετάκλητη, είτε όταν έχει παρέλθει άπρακτη η προθεσμία υποβολής έφεσης, είτε όταν η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου επιβεβαιώσει την ακυρότητα της διοικητικής πράξης. Μέχρι τότε, όσον αφορά την αξίωση για αποζημιώσεις βάσει του Άρθρου 146.6, η απόφαση του πρωτόδικου δικαστή δεν δημιουργεί αγώγιμο δικαίωμα. 30 Υπό το φως των ανωτέρω η έφεση επιτυγχάνει, αλλά κάτω από τις περιστάσεις αποφασίσαμε να μην εκδώσουμε οποιανδήποτε 35 διαταγή ως προς τα έξοδα.

Η έφεση γίνεται δεκτή χωρίς διαταγή για έξοδα.